

Dr. Gavril PARASCHIV
Dr. Daniel-Ștefan PARASCHIV
Dr. Elena PARASCHIV

CRIMINOLOGIE
EVOLUȚIA CERCETĂRILOR PRIVIND CAUZALITATEA
ȘI PREVENIREA INFRAȚIUNILOR

Dr. Gavril PARASCHIV
Dr. Daniel-Ștefan PARASCHIV
Dr. Elena PARASCHIV

CRIMINOLOGIE

**EVOLUȚIA CERCETĂRILOR PRIVIND CAUZALITATEA
ȘI PREVENIREA INFRACTIUNILOR**

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul
scris al **Editurii Pro Universitaria**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PARASCHIV, GAVRIL

**Criminologie : evoluția cercetărilor privind
cauzalitatea și prevenirea infracțiunilor / dr. Gavril
Paraschiv, dr. Daniel-Ștefan Paraschiv, dr. Elena Paraschiv.**
- București : Pro Universitaria, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0024-2

I. Paraschiv, Daniel Ștefan

II. Paraschiv, Elena

343.9

CAPITOLUL 1.

NOȚIUNI INTRODUCTIVE

1. Conceptul de criminologie

Apariția și evoluția criminologiei ca disciplină autonomă se datorează nevoii permanente de a descoperi cauzele fenomenului infracțional pentru a identifica cele mai eficiente metode și mijloace de prevenire și combatere a infracțiunilor (*crimelor*), inclusiv prin aplicarea de pedepse autorilor acestora.

Numele său, de *știință care se ocupă de studiul crimei*, provine din limba greacă veche, *crimen* însemnând acuzație, crimă, iar *logos* traducându-se prin discurs, rațiune, știință.

Preocupările privind cunoașterea factorilor care determină apariția și perpetuarea crimei¹, cât și a resorturilor conduitei antisociale a criminalului au o vechime la fel de mare ca cele ce fac obiectul altor științe², acestea apărând în viața socială încă de la începuturile existenței speciei umane, când s-a simțit nevoia depistării cauzelor faptelor antisociale pentru a acționa împotriva acestora.

Inițial, un aport deosebit la cercetarea criminalității l-au avut *filosofii* antici, cum ar fi: Platon, Socrate, Aristotel ori Seneca, care au elaborat în operele lor anumite concepte specifice acestei științe, unele fiind valabile și în prezent.

---

¹ Conceptul de crimă a fost definit de Durkheim ca fiind „un act care vatamă stările puternice ale conștiinței comune”. În alte opinii, crima reprezintă o boală, un act social determinat, având o natură particulară, care apare în oricare tip de organizare socială, dependentă de factorii individuali și de cei sociali.

² R.M. Stănoiu, *Criminologie*, vol. I, Editura Oscar Print, București, 1997, p. 5.

Astfel, spre exemplu, Platon considera că pedeapsa nu poate să fie justificată, prin ea însăși, ca reacție la răul produs prin fapta reprobabilă, ci trebuia să fie orientată către un scop care să constituie temeiul juridic al aplicării ei, acesta fiind de prevenire a săvârșirii altor fapte în viitor. El arăta că: „acela care vrea să pedepsească în mod judicios, nu pedepsește din pricina faptei rele care este un lucru trecut, căci nu s-ar putea face ca fapta să nu se fi săvârșit, ci pedepsește în vederea viitorului, pentru ca vinovatul să nu mai cadă în greșală și pentru ca pedeapsa lui să-i înfrâneze pe ceilalți”¹.

Aristotel a subliniat efectele sărăciei și mizeriei sociale, ca factori favorizanți în comiterea crimelor și a scos în evidență rolul preventiv pe care trebuie să-l aibă pedeapsa.

În epoca feudală, sub influența tot mai pronunțată a religiei, crima a fost considerată fie ca o manifestare diabolică, fie ca o expresie a păcatului², iar actul de justiție era privit ca un dar divin.

Odată cu dezvoltarea științelor, fenomenul infracțional a fost cercetat mai ales cu mijloace *statistice* relevându-se starea și dinamica acestuia, iar influența mediului social asupra criminalității a fost studiată în cadrul *sociologiei*. În același timp studiul infractorului a fost realizat de *antropologie*, *psihologie* și *psihiatrie*³.

Antropologia criminală, constituită ca ramură a biologiei criminale, studia inițial fizicul infractorului relevând anumite însușiri antropologice, care erau considerate ca fiind elemente determinante în stabilirea personalității criminale⁴.

---

¹ Platon, *Dialoguri, Protagoras*, Paris, Ed. Les Belles Lettres, 1966, 324,

² J. Pinatel, *Traite de droit penal et criminologie*, Tome III: Criminologie, Dalloz, Paris, 1963, p. 61.

³ R.M. Stănoiu, *Introducere în criminologie*, Editura Academiei, București, 1989, p. 13.

⁴ J. Pinatel, [2], p. 10.

Denumirea „criminologie” a fost folosită pentru prima dată în anul 1879 de către antropologul francez Paul Topinard, iar ulterior a fost preluată de magistratul italian Rafaele Garofalo, ca titlu la lucrarea sa apărută în anul 1885, ce are ca obiect cercetarea infraționalității, referindu-se la diversele preocupări în domeniu.

Criminologia este o *știință socială autonomă*, care cercetează cauzalitatea fenomenului infrațional, cu metode specifice.

Ea cercetează factorii și procesele care determină conduita infrațională în vederea găsirii celor mai bune mijloace de luptă pentru a stăpâni, pe cât posibil, criminalitatea și pentru a reduce răul social cauzat de infrațiune¹.

Rezultatele cercetărilor criminologice pot să genereze propuneri de politică antiinfrațională și evaluări ale măsurilor luate de autorități pentru diminuarea criminalității².

În doctrina română, criminologia a fost definită ca fiind *știința care studiază cauzele și condițiile criminalității săvârșite pe teritoriul statului, efectele asupra caracteristicilor socio-umane și strategia apărării acestora*³.

Potrivit unei alte definiții⁴, criminologia reprezintă *ansamblul cercetărilor cu caracter științific ce se ocupă: pe de o parte cu studierea fenomenului criminal, urmărind cunoașterea complexă a acestuia, iar pe de altă parte cu evaluarea practicii anti-criminale, în scopul optimizării acesteia*.

Într-o definiție mai detaliată, criminologia este considerată ca fiind *o știință preponderent socială, cu caracter complex multi și interdisciplinar, care studiază criminalitatea sub aspectul stării,*

---

¹ R. Gassin, *Criminologie*, ed. IV, Dalloz, Paris, 1998, p. 32.

² H.J. Schneider, *Kriminologie*, ed. III, München, 1992, p. 3.

³ A. Dincu, *Bazele Criminologiei*, Editura Proarcadia, București, 1993, p. 3.

⁴ V. Cioclei, *Manual de criminologie*, Editura All Beck, București, 1998, p. 57.

structurii și dinamicii sale, precum și acela al cauzelor și condițiilor obiective și subiective care o generează sau o favorizează, care studiază, de asemenea, personalitatea infractorului și a victimei infracțiunii, elaborând și sintetizând căile și mijloacele de prevenire și combatere a acestui fenomen, în scopul stăvilirii și menținerii acestuia în anumite limite rezonabile, apărării și prezervării valorilor sociale¹.

Criminologia generală studiază fenomenul criminalității în ansamblul său, cu referire generală la: crimă, criminal, cauze ale criminalității și soluții de combatere a fenomenului infracțional, această știință de sinteză studiindu-se, în principiu, la facultățile de drept.

Criminologia specializată se ocupă cu studiul cauzalității anumitor infracțiuni sau genuri de criminalitate (de violență juvenilă, crimă organizată etc.). Ea se concentrează doar pe o anumită componentă infracțională și încearcă să propună soluții sectoriale, fără a realiza o abordare generală a fenomenului infracțional. Spre exemplu, se cercetează cauzalitatea fenomenului consumului și traficului de droguri, încercându-se identificarea de soluții pentru prevenire, adaptate acestui sector de analiză².

Saltul de la criminologiile specializate la criminologia generală s-a dovedit dificil, datorită complexității cauzale a diferitelor categorii de manifestări infracționale, care generează dificultăți de sintetizare și integrare în planul explicației cauzale a diferitelor laturi ale fenomenului general al infracționalității.

Această generalizare necesită și formarea de specialiști în acest domeniu, cu o pregătire multilaterală, avându-se în vedere și

---

¹ V. Ursa, *Criminologie. Curs*, Editura Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, Cluj-Napoca, 1994, p. 4.

² S. Bogdan, *Criminologie*, ed. a III-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 12.

dependența criminologiei de stadiul dezvoltării științelor despre om și societate¹.

În cadrul cercetărilor științifice specifice, criminologia generală are ca obiectiv studierea fenomenului infracțional în integralitatea sa, pentru cunoașterea acestuia sub toate aspectele, în vederea dezvoltării unei politici anticriminale.

Astfel, criminologia generală poate fi definită, în esență, ca fiind știința care studiază fenomenul infracțional și acționează în direcția prevenirii și combaterii acestuia.

În contextul profundelor schimbări sociale care se produc în întreaga lume există însă unele controverse referitoare la posibilitatea abordării la nivel global a problemei criminalității, prin cercetarea nediferențiată a conceptelor legate de crimă, criminal, criminalitate și reacție socială.

2. Obiectul criminologiei

Ca și medicina, criminologia este deopotrivă *știință teoretică, dar și aplicativă*; așa cum medicina tratează bolnavi, tot astfel, criminologia „tratează” criminalii.

Criminologia are un *obiect de studiu complex*, prin faptul că se ocupă atât de *aspecte generale* (criminalitatea, ca fenomen social) cât și de *aspecte particulare* (crima și criminalul, ca fenomene individuale).

Obiectul criminologiei formează o unitate complexă, în care generalul este legat de particular, individualul este legat de social și teoreticul este legat de aplicativ.

Caracterul *unitar* și de *știință autonomă* al criminologiei are la bază obiectul propriu de studiu, care constă în cercetarea unui fenomen distinct – fenomenul criminalității¹.

---

¹ R.M. Stănoiu, [3], p. 16.

Criminologia studiază *cauzele generale ale fenomenelor criminale (etiologia)*, evoluția lor, măsurile de prevenire și de reeducare a infractorilor, inclusiv prin modul de executare a pedepselor aplicate².

De-a lungul timpului delimitarea obiectului de studiu al criminologiei a iscat numeroase controverse științifice, mai ales cu privire la stabilirea domeniului de cercetare și a capacității acestei științe de a elabora teze și idei adecvate în vederea prevenirii și combaterii fenomenului infracțional, avându-se în vedere dinamica acestuia.

Criminologia s-a afirmat ca știință demonstrând, prin metode proprii de cercetare și tehnici de explorare a criminalității, că are un obiect propriu de studiu, prin aceea că este aptă să facă aprecieri pertinente privind fenomenul infracțional, iar în baza rezultatelor cercetărilor efectuate se pot propune programe și metode specifice, eficiente, în vederea limitării și prevenirii fenomenului infracțional³.

Jean Pinatel arăta că în cazul criminologiei ne aflăm în fața unui obiect complex de cercetare, care reclamă o analiză diferențiată a diferitelor sale niveluri: crimă, criminal, criminalitate⁴.

Specificul și etapele formării criminologiei ca știință sunt în directă legătură cu delimitarea obiectului său de cel al altor științe;

---

¹ H. Ellenberger, D. Szabo, *L'approche multidisciplinaire des problemes de le criminologie*, „Information sur les sciences sociales”, No. 5, 1967, pp. 95-114.

² C. Tănăsescu, *Criminologie. Curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 121.

³ Gh. Nistoreanu, Gh. Costache, *Elemente de criminologie*, Editura Sitech, Craiova, 2005, pp. 16-17.

⁴ J. Pinatel, *Definition et buts de la criminologie: appreciation de l'etat dangereux, traitement des delinquants, prevention du crime*, în Cours International de Criminologie, Abidjan, 12-14 sept. 1966, Librairie generale de droit et jurisprudence, Paris 1968, pp. 32-33, citate de R.M. Stănoiu, [2], p. 18.

faptul că primele concepții criminologice au apărut înăuntrul altor discipline (antropologie, sociologie, psihologie etc.) și-a pus amprenta asupra celor dintâi abordări științifice ale *actului criminal*.

În forma sa *clasică*, criminologia își propunea să cerceteze crima și criminalul, fără să se pună problema specificității lor sub aspect conceptual în alt mod decât *înțelesul dat de legea penală*.

Criminologia pozitivistă, apărută ca o reacție față de valorizarea excesivă a punctului de vedere strict juridic în domeniul criminalității, urmărește analiza, pe baza studiului pozitiv al **faptului social** și **uman** al crimei și criminalului, a problematicii care formează obiectul de cercetare al acestei științe¹. Astfel s-a evidențiat faptul că o crimă are o condiționare multiplă: *bioantropologică, psihologică, ereditară sau medicală*.

Această perspectivă de cunoaștere este inaugurată de Cesare Lombroso și continuată de Enrico Ferri, ambii acordând un rol important *factorilor particulari* (crima și criminalul).

Ulterior, s-a relevat nevoia cercetării și a *factorilor sociali*; ipostaza de infractor nu apare decât în urma săvârșirii unei fapte considerată ca fiind crimă, iar aceasta este, înainte de toate, o *faptă socială* pentru că vatămă valorile sociale.

În prima parte a secolului al XX-lea unele concepții au supralicitat *rolul persoanei infractorului* în cauzalitatea fenomenului infracțional, considerând comportamentul acestuia ca adevăratul obiect de cercetare al criminologiei. Ele acoperă o arie largă de modele explicative – de la cele de tip ereditar, psihologic, psihiatric, până la variantele moderne privind personalitatea criminalului – ceea ce a dus la accentuarea *studiului persoanei infractorului* (criminalului, delincventului) în cadrul obiectului criminologiei.

---

¹ S. Rădulescu, D. Banciu, V. Teodorescu, *Criminalitatea în tranziție în România*, Editura Lică, Pitești, 2001, p. 46.